

ACC. N:R M. 15925 : 1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Ekstrand, Malmö
Härad: Torna Berättare: " " "
Socken: Everlövs m. fl. Berättarens yrke: f. d. poliskonstapel
Uppteckningsår: 1962 Född år 1882 i Kumlatofte, Everlövs m.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Mitsolpae och vägnisare. s. 1-7
(teckn. a sid. 7.)*

LuF 119

6/4-63

Skriv endast på denna sida.

Jag får beklaga, men min kännedom om vad som efterfrågas i detta ärende är ganska ringa, varför jag får inskränka mig till att här reletera vad som stannat kvar i minnet, från den tid jag hade min vistelse i trakten i vad det berör denna sak, och vad jag lyckats komma fram till vid företagen undersökning i ärendet.

Den förste sistlidne april företogs en undersökning av befintliga milstolpar invid vägen Veberöd och en mil österut på väg mot Ystad. Den första milstolpen befanns placerad ungefär mitt i Veberöda samhälle. Den var placerad i ett mindre vägshål, så att vägar-
na omslöt milstenen på ömse sidor. Själva milstolpen var placerad på en fyrkantig platta av gråsten och var försedd med följande inskription:

Med början uppifrån:riksäpplet, utfört såsom en cirkel vars översta översta del var försedd med ett kors och inuti cirkeln fanns diverse linjer som troligen endast avsåg att stilisera det hela. Därunder bokstäverna "F.R.S.", vilket torde betyda Fredericus Rex Svecia /Fredrik, Konung av Sverige/. Därunder bokstäverna "I.M.", vilket möjligen kan betyda en mil och under dessa 1728, samt slutligen under detta årtal bokstäverna "I.C." Vad dessa sistnämnda bokstäver betyder är icke känt; men torde lätt kunna konstateras vid förfrågan hos vederbörande myndigheter, eftersom bokstäverna med största sannolikhet anger initialerna på exempelvis landshöv-

L. U. F. 119

Jag får beklaga, men min kännedom om vad som efterfrågas i detta ärende är ganska ringa, varför jag får inskränka mig till att här reletera vad som stannat kvar i minnet, från den tid jag hade min vistelse i trakten i vad det berör denna sak, och vad jag lyckats komma fram till vid företagen undersökning i ärendet.

Den förste sistlidne april företogs en undersökning av befintliga milstolpar invid vägen Veberöd och en mil österut på väg mot Ystad. Den första milstolpen befanns placerad ungefär mitt i Veberöda samhälle. Den var placerad i ett mindre vägskäl, så att vägarna omslöt milstenen på ömse sidor. Själva milstolpen var placerad på en fyrkantig platta av gråsten och var försedd med följande inskription:

Med början uppifrån:riksäpplet, utfört såsom en cirkel vars översta översta del var försedd med ett kors och inuti cirkeln fanns diverse linjer som troligen endast avsåg att stilisera det hela. Därunder bokstäverna "F.R.S.", vilket torde betyda Fredericus Rex Svecia /Fredrik, Konung av Sverige/. Därunder bokstäverna "I.M.", vilket möjligen kan betyda en mil och under dessa 1728, samt slutligen under detta årtal bokstäverna "I.C." Vad dessa sistnämnda bokstäver betyder är icke känt; men torde lätt kunna konstateras vid förfrågan hos vederbörande myndigheter, eftersom bokstäverna med största sannolikhet anger initialerna på exempelvis landshöv-

L. U. F. 119

ACC. N:R M. 15925:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

dingen eller annan myndighetsperson inom vägväsendet.

Nästa sten befans placerad på vägens södra sida cirka 200 meter öster om Trumpetarebron /över Trumpetarebäcken/, vilken bäck samtligt utgör gräns mellan Veberöds och Everlövs församlingar tillika gränslinjen mellan Veberöds och Blentarps storkommuner. På denna milsten fanns endast följande text: $1/4$

Nästa milstolpe befans upprest c. ^{MM} 3 Km. längre österut, vilket innebär att den var placerad ungefär mitt för den lilla avtagsväg som leder till den s.k. kolerakyrkogården i Everlöv. Texten här befanns i likhet med den förra, blott med den ändringen att här var angivet $1/2$ i stället för en $1/4$.

Nästa sten var belägen ungefär mitt emellan Karups mölla och Blentarps by. Texten var fortfarande densamma blott med ändringen, att det här gäller $3/4$ M.

Den femte stenen befanns placerad på andra sidan Blentarps by på vägen mot Ystad några hundra meter hitom Vannarps kvarn. Inskriptionen på denna sten var exakt lika lydande med den förstnämnda i Veberöds samhälle.

I samtliga fall äro stenarna placerade på en fyrkantig stensatt plåtå av cirka 30 a 40 cm. höjd och så gott som omedelbart intill vägslänten. De båda stenarna som markerar hela mil äro betydligt högre än de övriga. Samtliga stenar återfinns på vägens södra sida

och med nästan exakt 3 km. mellanrum. Förmodlingen finns milstolpar även i vägens fortsättning mot Ystad, men detta har jag ej haft tillfälle till att kontrollera. Stenarna äro alla omålade med upphöjd text.

På sträckan Veberöd -Dalby återfinnes ej en enda milstolpe, vilket sannolikt kan förklaras med att denna väg ombyggdes under 1920-1930-talet och då fick i väsentliga delar ny sträckning. Då denna tidsperiod icke utmärker sig för någon större pietet, torde det vara sannolikt, att eventuella befintliga milstolpar då raserats.

På gångbanan intill husväggen å Hotell Tunneln i Malmö står uppställd en milstolpe cirka 90-100 cm. hög med upphöjd inskription med en kunglig krona överst och under denna tre bokstäver inflätade i varandra, som jag uttytt till "GRS", vilket möjligen kan betyda Carolus, och därunder "I myl" samt vidare under denna ordet "anno" åtföljt av något årtal som emellertid är omöjligt att uttyda på grund av att detta är alltför förvittrat.

Vägvisare har jag ej sett förekomma på någon plats i min barndom eller ungdom.

Något stenbrott eller stenhuggeri fanns ej där på orten. Traktens närmaste igång varande stenhuggeri i min ungdom hade sin verksamhet i Veberöd intill Romoleklint, men detta är nerlagt sedan flera år tillbaka.

Alla milstolpar kallades med ett gemensamt namn på bygdemålet

ACC. N:R M. 15925:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

för milastenar. Någon annan benämning på vare sig själva stenen eller delar därav med hänsyn till densamma placering, har jag ej hört omnämnas.

Det är ju möjligt, att äldre personer fortfarande i sitt talesätt att ange ett visst vägvstånd talar om en hel eller halv fjärdingsväg, men relativt sett, har nog detta talesätt helt upphört att existera.

Med en fjärdingsväg avsågs en vägsträcka mellan två milstolpar. Fyra fjärdingsvägar utgjorde en gammal mil något längre än en ny mil.

Vilken utgrundspunkten varit eller vilken grund man haft att räkna med vid utplaceraudet av milstolparna, har jag inget minne av, att jag hört berättas något om. ej heller angående vilka som satte upp och underhöll dem eller vem som stått för kostnaderna. Vägarna underhölls ju i min ungdom av bönderna i trakten som hade att svara för var sin tilldelade vägsträcka å allmänna landsvägen. Nämnda vägsträckas längd var tillmätt gården i propotion till dennes storlek och i allmänhet belägen på stort avstånd från hembygden. Så hade t.ex. gårdsägarna i Everlöv sin väglotter mellan Vebröd och Dalby, men jag har aldrig hört, att de togo någon som helst befattning med milstolparna.

Landsvägarna stodo på den tiden under länsstyrelsens överinseende,

vilken myndighet förordnade med årligen återkommande vägsyn som förrättades av en tillsatt synenämnd med länsmannen som obligatorisk deltagare. Skulle det därvid visa sig, att någon försummat att underhålla sin tilldelade vägsträcka, blev han delgiven anmärkning och riskerade åtal och stämning till att svara inför häradsrätten. Underhållet av milstolparna ombesörjdes formodligen av länsstyrelsen som även svarade för kostnaderna.

Någon särskild betydelse för bygden ifråga om postutdelning, rastplats eller dylikt, hade milstolparna ej, vad jag vet om, ej heller att det funnits vilstolar invid dessa. Det kan ju tänkas, att någon trött vandringsman begagnat sig av själva sockeln som sittplats för en stunds vila, men man kan ej säga, att det ingick i allmänt bruk.

Huruvida luffare eller andra vägfarande skrivit personliga meddelande till varandra eller tankvärda ord riktade till folk med samma färdväg, kan jag ej yttra mig om, enär jag ej sett eller hört något dylikt omtalas. Det kan ju tänkas, att folk i vissa fall, kanhända något älskande par, stämt möte vid någon milstolpe, men man kan ej säga, att detta förekom som regel i allmänhet. Att man hälsade på milstolparna eller sade någon särskild ramsa, när man passerade dem, har jag aldrig hört omtalas.

Ja detta var vad jag har mig bekant angående milstolpar. Några

ACC. N:R M. 15925:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

andra traditioner eller berättelser i samband med milstolpar, känner jag ej till.

Malmö i april 1962

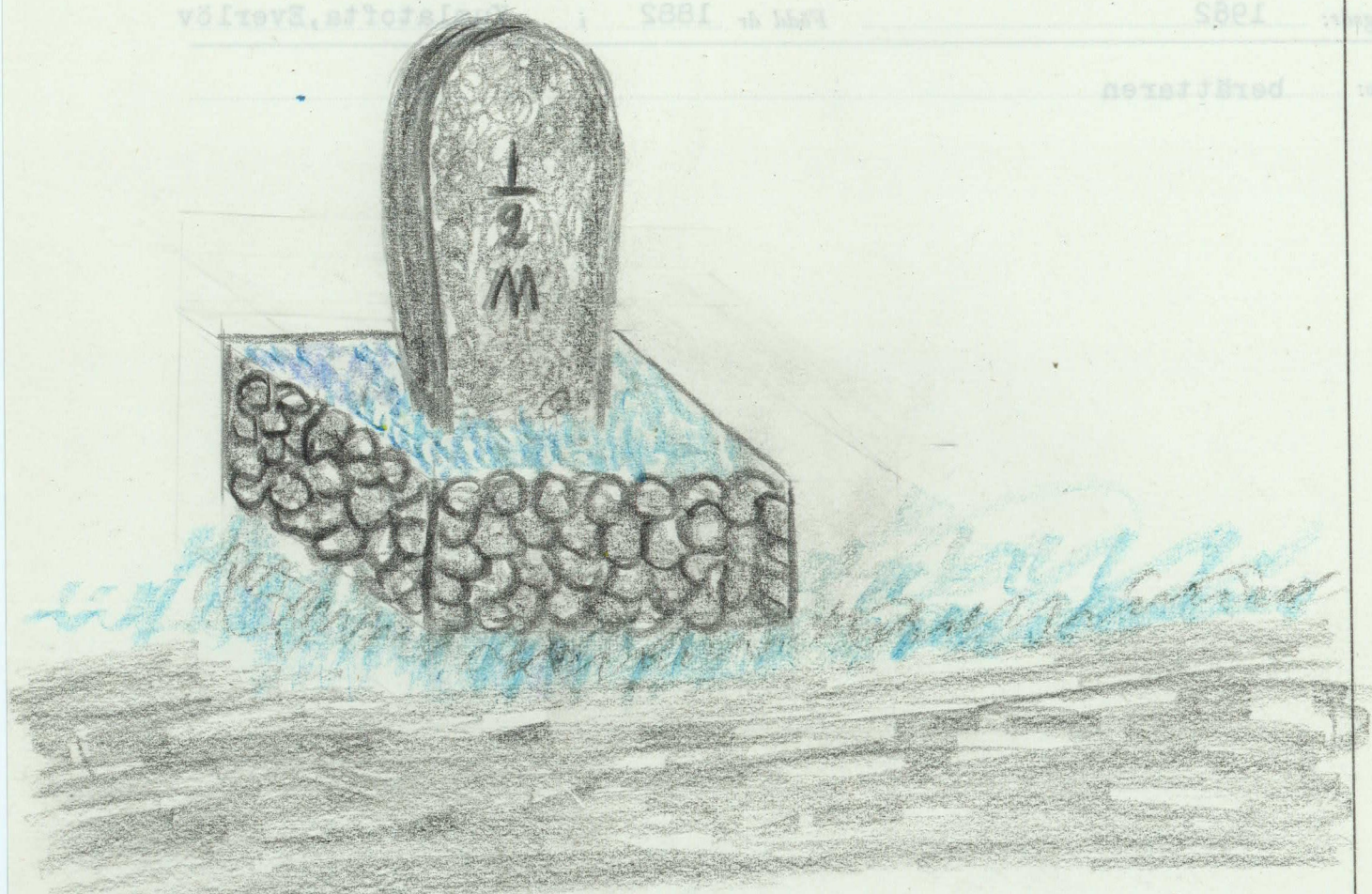
Högaktningsfullt

ACC. N:R **M. 15925:7.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ungefär så såg en mittolste ut.